

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний авіаційний університет
 Факультет економіки та бізнес-адміністрування
 Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЕБА

Сергій СМЕРІЧЕВСЬКИЙ

«08» 09 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ГОЛУХІН

«12» 09 2023 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»

Освітньо-професійна програма: «Міжнародна економіка»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	ПС КР	Форма сем. контролю
Денна	1	120/ 4,0	17	17	–	86	-	-	Диф. залік-Іс
Заочна	1	120/4,0	6	6	–	108	1к.р. – Іс		Диф. залік-Іс

Індекс: НМ-6-051-4/23-3.2

Індекс: НМ-6-051-4з/23-3.2

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 2 із 10	

Робочу програму навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка», навчальних та робочих навчальних планів №НМ-6-051-4/23, №РМ-6-051-4/23 та №НМ-6-051-4з/23, №РМ-6-051-4з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив
 доцент кафедри бізнес-аналітики
 та цифрової економіки

Наталія КРАВЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка», спеціальності 051 «Економіка» – кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки, протокол № 9 від «04» вересня 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

Ганна БЕЛІНСЬКА

Завідувач кафедри

Наталія КАСЬЯНОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 1 від «07» вересня 2023 р.

Голова НМРР

Анатолій ТОФАНЧУК

Рівень документа – 3б
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 3 із 10	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	7
2.5. Перелік питань для підготовки підсумкової контрольної роботи.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 4 із 10	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в міжнародній економіці.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів загальнотеоретичних і прикладних знань у сфері менеджменту міжнародних авіаційних перевезень, зокрема авіаційного менеджменту, кадрової політики авіапідприємств, управління якістю міжнародного авіабізнесу тощо.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- дослідити особливості розвитку авіаційно галузі;
- вивчити сучасні організаційні структури управління підприємствами авіаційної галузі;
- дослідити сутність стратегічного авіаційного менеджменту та бізнес-планування в авіації;
- вивчити особливості кадрової політики у авіаційній галузі;
- дослідити специфіку процесів злиття та поглинання в авіаційній галузі;
- дослідити особливості управління якістю послуг міжнародного авіабізнесу.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягнути наступних результатів:

РР2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

РР7. Обрати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень

РР8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних задач.

РР12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

РР16. Проводити розрахунки, статистичний аналіз та оцінювання показників, що характеризують явища і процеси світової економіки.

РР17. Розробляти та реалізовувати управлінські рішення в зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

РР18. Систематично вивчати, аналізувати та використовувати науково-технічну та нормативну інформацію, вітчизняний та світовий досвід з організації міжнародної діяльності підприємства, зокрема авіаційної галузі.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

ІК. Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 5 із 10	

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК 15. Здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички при здійснюванні контрольних-аналітичних функцій при зовнішньоекономічній діяльності організації.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Міжнародна торгівля», «Міжнародна комерційна діяльність на авіаційному транспорті», «Міжнародні транспортні перевезення», та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Міжнародні стратегії економічного розвитку», «Міжнародний менеджмент», професійної практики у сфері міжнародної економіки, переддипломної практики, кваліфікаційної роботи.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме **модуля №1 «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль №1 «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»

Інтегровані вимоги модуля №1. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: сучасні управлінські підходи і управлінні бізнес-структурами авіаційної галузі та **вміти**: застосовувати інструменти в управлінні бізнес-структурами авіаційної галузі

Тема 1. Основи авіаційного менеджменту. Сутність управління авіаційною галуззю. Органи регулювання авіаційної галузі. Фактори, які впливають на діяльність авіаційної галузі. Глобальний та національний рівні управління авіаційною галуззю.

Тема 2. Регулювання діяльності в авіації. Органи регулювання діяльності авіаційної галузі в Україні та у світі. Документи, які регулюють діяльність аеропортів, авіакомпаній та інших підприємств. Діяльність та роль IATA, ICAO та інших організацій у регулюванні авіаційної галузі.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 6 із 10	

Тема 3. Основи повітряного права. Принципи формування законів правової системи, законотворчості, правила підготовки нормативних актів. Повітряне право, повітряне законодавство, принципи і норми повітряного права. Міжнародні документи, які регулюють діяльність авіаційної галузі. Повітряний кодекс.

Тема 4. Функціонування авіакомпаній у світі. Організаційна структура авіакомпанії. Типи авіакомпаній. Операції, які виконуються авіакомпаніями. Управління обладнанням, планування маршрутів, обслуговування пасажирів авіакомпаніями. Кадрова політика. Витрати та доходи авіакомпаній. Програма лояльності клієнтів.

Тема 5. Функціонування аеропортів у світі. Організаційна структура аеропортів. Типи аеропортів. Операції, які виконуються в аеропорту. Кадрова політика. Витрати та доходи аеропортів. Стан та розвиток авіаційної галузі.

Тема 6. Функціонування аеронавігаційних компаній у світі. Особливості функціонування аеронавігаційної компанії по управлінню повітряним рухом. Управління безпекою польотів. Стан та розвиток авіаційної галузі.

Тема 7. Стратегічні альянси. Сутність стратегічних альянсів та союзів. Форми міжнародних стратегічних альянсів. Переваги міжфірмової кооперації. Трансакційні витрати. Типи альянсів. Мета, діяльність, ефективність та наслідки створення стратегічних альянсів. Управління стратегічними альянсами.

Тема 8. Тенденції розвитку авіаційного менеджменту. Нові тенденції розвитку виробників літаків, авіаційних підприємств, управлінні аеропортами, авіакомпаніями, органів влади, турагентств, банківських партнерів та страхових компаній.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»									
1.1	Основи авіаційного менеджменту	1 семестр				1 семестр			
		12	2	2	8	11	1	-	10
1.2	Регулювання діяльності в авіації	12	2	2	8	12	1	1	10
1.3	Основи повітряного права	12	2	2	8	10	-	-	10
1.4	Функціонування авіакомпаній у світі	12	2	2	8	22	1	1	20
1.5	Функціонування аеропортів у світі	22	2	2	16	22	1	1	20
1.6	Функціонування аеронавігаційних компаній у світі	12	2	2	8	12	1	1	10
1.7	Стратегічні альянси	12	2	2	8	12	1	1	10
1.8	Тенденції розвитку авіаційної галузі	15	2	-	12	11	-	1	10
1.10	Модульна контрольна робота №1	11		1	10	-	-	-	-
1.11	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
1.12	Підсумкова семестрова КР	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем №1		120	17	17	86	120	6	6	108
Усього за навчальною дисципліною		120	17	17	86	120	6	6	108

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у першому семестрі відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри. Час, потрібний для виконання контрольної роботи складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та затверджується на засіданні кафедри і доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, аналізі та вирішенні задач.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Жаворонкова Г.В., Садловська І.П., Шкода Т.Н., Жаворонков В.О. Стратегічне управління авіатранспортними підприємствами: монографія. К.: Кондор, 2012. 676 с.
- 3.2.2. Linden E., Rossy J., Wittmer A. Rethinking Airline Business Models. CFAC - The Aviation Series. Dike Publishers, 2019. 215 p.
- 3.2.3. Young S., Wells A. Airport Planning & Management. 7th Edition. New York: McGraw-Hill, 2019. 464 p.

Допоміжна література

- 3.2.4. Керівництво з економіки аеропортів. Doc 9562. Monreal: ICAO, 2013. 174 p.3.2.10.
- 3.2.5. Sheehan J.J. Business and Corporate Aviation Management. 2nd Edition. New York: McGraw-Hill Education, 2013. 433 p.
- 3.2.6. Крихтіна Ю.О. Державна політика розвитку транспортної галузі України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Діса плюс». 2022. 336 с.
- 3.2.7. Кулаєв Ю.Ф., Подреза С.М. Економіка цивільної авіації України: монографія. 2-ге вид., переробл. та допов. К. Фенікс, 2011. 680 с.
- 3.2.8. Литвиненко Л.Л., Литвиненко С.Л. Механізми адаптації авіакомпаній до глобальних ринків пасажирських та вантажних перевезень: монографія. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 300 с.
- 3.2.9. Міжнародний бізнес: підручник. За ред. проф. В.А. Вергуна. К. ВАДЕКС, 2014. 810 с.
- 3.2.10. Новак В.О., Гордієнко І.В., Катерна О. К, Матвеев В. В. Взаємодія аеропорту з транспортними підприємствами: організація та управління: монографія. МОН України, Національний авіаційний університет. Київ: Кондор, 2012. 276 с.
- 3.2.11. Світова економіка і міжнародний бізнес. Під ред. проф. В.В. Полякова, проф. Р.К. Щеніна. М.: ИНФРА-М, 2012. 248 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет

- 3.3.1. Повітряний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17/page>
- 3.3.2. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_038
- 3.3.3. Про затвердження Правил виконання польотів державної авіації України. Наказ міністерства оборони України 05.01.2015 № 2, Зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26 січня 2015 р. за № 82/26527. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0082-15/paran11#n11>
- 3.3.4. Про затвердження Авіаційних правил України «Обслуговування/управління аеронавігаційною інформацією». Наказ державної авіаційної служби України від 11.04.2016 № 258, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 р. за № 687/28817. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0687-16/paran16#n16>.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 9 із 10	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної здобувачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
I семестр		
Модуль № 1 « Авіаційний менеджмент на глобальному ринку »		
Виконання тестів, розв'язування ситуаційних вправ на практичних заняттях	10 б x 8 = 80	10 б x 3 = 30
Виконання та захист контрольної роботи	-	40
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>51 бал</i>	—
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	—
Підсумкова контрольна робота	-	30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	100

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих здобувачем за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Авіаційний менеджмент на глобальному ринку»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.08-01-2023
		Стор. 10 із 10	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	12.09.23	Фігерідо Мексика	<i>[Signature]</i>	-

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				